

Kunnskapsdepartementet
v/ statsråd Ola Borten Moe

Vår saksbehandler

Kopi til

Vår dato

01.12.2022

Vår referanse

Deres referanse

Innspill til departementets arbeid med finansieringskategoriene i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler

Det vises til brev av 11. november til institusjonene i universitets- og høyskolesektoren hvor Kunnskapsdepartementet ber om innspill til arbeidet med endring av de gjeldende finansieringskategoriene i finansieringssystemet.

Unio og Forskerforbundet går i denne omgang ikke inn på de konkrete innspillpunktene, men har følgende merknader til den pågående prosessen:

Mangelfullt kunnskapsgrunnlag og knapp tid

Flere institusjoner har reagert på at Kunnskapsdepartementet i denne prosessen ber om innspill på til dels omfattende forslag tilknyttet kategoriinndeling og nivå på satser innenfor en svært kort tidsfrist. Spørsmålet om finansieringskategorier, herunder de ulike studieprogrammene innplassering i disse, er komplekst, og kompliseres ytterligere av de ulike punktene og modellene institusjonene bes om å respondere på. Vi kan ikke se at det å gi utvidet svarfrist fra 16. desember til 9. januar i særlig grad endrer dette.

Kunnskapsdepartementet har pekt på at det allerede i mars 2022 var kjent at kategoriene skulle utredes. Departementet viser også til at det i budsjettforslaget som ble lagt frem 6. oktober, ble varslet om at denne utredningen skulle skje i løpet av høsten 2022 (jfr. Khrono 22. november). Institusjonene har imidlertid ikke vært kjent med hvilke mulige alternativer departementet har jobbet med, og viser til Hatlen-utvalget som har påpekt behov for grundige utredninger.

Tilknyttet høstens budsjettøringer har Unio og Forskerforbundet støttet Kunnskapsdepartementet i at det ikke gjøres endringer i finansieringssystemet før spørsmålet om finansieringskategorier er tilstrekkelig belyst og debattert. Den pågående prosessen er ment å bidra til dette, men bringer samtidig inn nye momenter. Unio og Forskerforbundet støtter institusjonene i at saken er for lite utredet, at det er behov for et bedre kunnskapsgrunnlag og en helt annen tidsramme. Vi er bekymret for at Kunnskapsdepartementet med dette tvinger fram løsninger og konklusjoner som man ikke i tilstrekkelig grad overskuer konsekvensene av, for ikke å forsinke innfasing av andre endringer i finansieringsmodellen. Det mener vi er svært uheldig. At departementet har som mål at institusjonene skal kunne gjøres kjent med endringene i systemet før budsjettet for 2024, kan ikke være styrende.

Manglende involvering av relevante parter i arbeidslivet

Unio og Forskerbundet reagerer også på at departementet ikke involverer de relevante partene i arbeidslivet, herunder de ansattes organisasjoner. I sitt innspill til Hatlen-utvalget støtter begge organisasjoner utvalgets forslag om at det gjøres en gjennomgang av finansieringskategoriene. Samtidig ble det også fra vår side understreket at endring i antall kategorier må avgjøres etter en grundig debatt. Med henvisning til utvalgets forslag om at en slik gjennomgang bør skje i dialog med sektoren og studentene, understreket [Unio](#) og [Forskerforbundet](#) betydningen av å sikre medinnflytelse og medvirkning for ansatte og de ansattes organisasjoner. Vi ser med bekymring på den manglende medvirkningen organisasjonene har i prosessen, og vi mener dette ikke er i tråd med regjeringens intensjoner i tillitsreformen. Dette gjelder både organisasjonene sentralt, og på institusjonsnivå. Med svært korte frister blir det ikke tid til tilstrekkelig medvirkning.

Spørsmål om finansiering av sektoren og utforming av finansieringsmodellen har stor betydning for kjerneoppgavene, for kvalitetene i utdanningene og ansattes arbeidsvilkår. Vi vet at innplassering på finansieringskategori kan gi til dels store utslag. De siste årene har det ikke minst vært diskusjon omkring lærerutdanningene, som mange opplever som underfinansiert som følge av både praksisopplæring og innføring av utdanninger på mastergradsnivå. Det siste er som kjent kostnadskrevende, blant annet fordi det forutsetter flere ansatte med kompetanse på førstestillingsnivå.

Både Unio og Forskerforbundet har i forbindelse med innspill til statsbudsjettet argumentert for en helhetlig gjennomgang av studieprogrammernes innplassering i kategorisystemet. Dette for å sikre et best mulig samsvar mellom ressurstildeling og faktiske ressursbehov. I brev av 11. november påpeker departementet at kategoriene ikke skal bestemme kostnadene i hver enkelt utdanning på en institusjon. De skal benyttes av departementet på et overordnet nivå for å fordele bevilgningen mellom institusjonene, gjennom økning eller reduksjon av studieplasser, eller ved beregning av resultatbasert uttelling.

Tilsvarende argumenterte Hatlen-utvalget for at dagens finansieringskategorier i for stor grad blir oppfattet som reelle kostnadsnivåer som fører til hindringer for institusjonenes disponeringer. Utvalget pekte samtidig på at med dagens krav til studentaktiv læring og praksisoppfølging, er antakeligvis en del fag underfinansiert. Det siste er Unio og Forskerforbundet enig i. Det erfarer vi i dialogen med våre tillitsvalgte og medlemmer og det kan vi lese ut av tidsbruksundersøkelsene fra sektoren.

Unio og Forskerbundet er opptatt av at finansieringen totalt sett sikrer kvalitet i undervisning og læring. Det er vesentlig at institusjoner og fagmiljø har rammebetingelser som gjør dem i stand til å løse samfunnsoppdraget, uten at de ansatte må legge ned et betydelig merarbeid som ikke kompenseres. Uavhengig av antall kategorier, er det et faktum at enkelte utdanninger er mer kostbare enn andre. Dette må det tas høyde for i finansieringen av sektoren og i endringer av finansieringssystemet. Her må man ta seg tid og involvere bredt.

På denne bakgrunn ber vi om at Kunnskapsdepartementet i dialog med UH-sektoren og de ansattes organisasjoner, tar seg tid til den grundige utredningen Hatlen-utvalget signaliserte behov for, og at det samtidig foretas en konsekvensutredning tilknyttet de ulike modellene i tidligere nevnte brev.

Vennlig hilsen
Unio og Forskerforbundet

Ragnhild Lied
Leder i Unio

Guro Elisabeth Lind
Leder i Forskerforbundet